

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Соціологічний факультет
кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ



серпень 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

рівень вищої освіти **бакалаврський**
галузь знань **05 соціальні та поведінкові науки**
спеціальність **054 соціологія**
освітня програма **соціально-політичні та маркетингові дослідження**
вид дисципліни **обов'язкова**
факультет **соціологічний**

2021/2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

“30” серпня 2021 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Нікулін В'ячеслав Сергійович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології соціологічного факультету.

Запорожченко Руслан Олександрович – магістр політології, викладач кафедри політичної соціології соціологічного факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології


Протокол від “28” серпня 2021 року № 1

в.о. завідувача кафедри політичної соціології

_____  В'ячеслав НІКУЛІН

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми

_____  Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від “28” серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

_____  Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 054 соціологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є глибоке та комплексне засвоєння понятійно-категоріального апарату, методології та інструментарію сучасної політичної науки, яка є міждисциплінарним середовищем для аналізу, досліджень та аналітики соціально-політичних трендів і процесів, (світ)системних метаморфоз та інституційних зсувів, які відбуваються у сьогоdnішньому світі.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- Опанувати понятійно-категоріальний апарат сучасної політичної науки;
- Опрацювати основні концепції, підходи та теорії політичної науки;
- Опанувати інструментарій та методи політичної науки;
- Вміти аналізувати та порівнювати політологічні концепції та поняття, аналізувати соціально-політичні процеси;
- Навчити студентів вмінню формулювати власні ідеї, критично аналізувати пропоновану інформацію, аналізувати сучасні політичні тренди;
- Стимулювати пошук адекватних публікацій, розвивати вміння користуватися сучасними пошуковими системами, у тому числі Scopus та Web of Science.

1.3. Кількість кредитів:

4 кредити для денної і заочної форм

1.4. Загальна кількість годин:

120 годин для денної і заочної форм

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	102 год.
у тому числі індивідуальні завдання (за рахунок самостійної роботи):	
16 год. для денної форми та 32 год. для заочної	

1.6. Заплановані результати навчання відповідають вимогам освітньо-професійної програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження» спеціальності 054 Соціологія. У відповідності до освітньої програми студенти повинні:

Знати:

- Ключові поняття та основні концепції політичної науки;
- Генезу розвитку політичної науки;
- Теоретико-методологічну базу та інструментарій політичної науки;
- Емпіричні та електоральні дослідження політичного спрямування.

Вміти:

- Коректно використовувати поняття й категорії політичної науки;
- Аналізувати політологічні джерела, співставляти їх між собою;
- Пояснювати суперечливі явища та процеси, критично їх сприймати;
- Досліджувати політичні процеси та явища;
- Використовувати методи політичної компаративістики, аналітики тощо.

Окрім того, пропонована навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів матриці компетентностей, серед яких:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність працювати в команді.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність працювати з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї.

Спеціальні компетентності:

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання:

ПРН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Політика як покликання і професія.

Тема 1. Що таке політика? Гносеологічний потенціал політичної науки.

Політика як покликання і професія. Політика як мистецтво. Політика як практика. Політика як дискурс. Розуміння політики крізь призму розвитку суспільства. Policy, politics, polis як центральні категорії політичної науки. Співвідношення політики між Ж. Рансьєром і А. Бадью. Інструментарій політичної науки. Функції політики. Особливості політики. Методи політичної науки. Методологічне забезпечення дослідження політики. Основні концепції та теорії в політичній науці.

Тема 2. Від Аристотеля до Валлерстайна, або назад у майбутнє.

Розуміння політики в Античності. Платон, Аристотель та Цицерон. Середньовічне трактування політики (А. Августин та М. Падуанський). Релігійний та світський аспекти дослідження політики. Новий час – нове розуміння політики. Політика як мистецтво в розумінні Н. Макіавеллі. Теорія суспільного вибору (Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Т. Гоббс, Дж. Локк). Політика як професія у розумінні М. Вебера. Політика як надбудова у розумінні К. Маркса. Політика як процес у розумінні представників світ-системного аналізу. Політика як поведінка в розумінні представників «Чиказької школи». Сучасне розуміння політики.

Тема 3. Влада, авторитет і легітимність.

Що таке влада? Підходи до виникнення влади. Типи влади. Політична влада і державна влада: спільне і відмінне. Роль соціальних практик та політичних ритуалів. Авторитет і легітимність. Влада авторитету. Влада легітимності. Влада бюрократії. Соціальні витоки влади за М. Манном. Структурний вимір політичної влади (М. Фуко). П. Бурдьє та його розуміння влади. Влада як гегемонія (А. Грамші, П. Андерсон).

Розділ 2. Інституційний та (світ)системний вимір політичної науки.

Тема 4. Політичні інститути та інституційний підхід.

Що таке політичний інститут? Інституційний підхід (М. Вебер, В. Вільсон, Д. Норт, Ч. Тіллі, В. Макніл, М. Кревельд, М. Олсон,). Інституційний дизайн (рівні політики та рівні політичних інститутів). Процеси виникнення та розбудови інститутів. Політичний інститут, політичний режим та політична система. Політична структура. Інституційне наповнення політики. Типологія політичних інститутів. Інститут держави. Інститут парламентаризму. Інститути президентства. Інститут судової влади.

Тема 5. Політичні системи та системний аналіз.

Що таке політична система? Системний та світ-системний підходи в політичній науці. Основні форми політичних систем. Відкриті та закриті політичні системи. Демократія та авторитаризм. Структури політичної системи (політичні інститути, політичні відносини, політичні норми, політична свідомість і політична культура). Функції політичної системи. Г. Алмонд та Д. Істон як фундатори сучасного розуміння політичної системи. Розуміння політичної системи Н. Луманом, Т. Парсонсом, К. Дойчем. Типологія політичних систем (англо-американська, континентально-європейська, азіатська, конформістська, колоніальна).

Тема 6. Політичний режим. Демократія vs авторитаризм.

Політичний режим як стан політичної системи. Типи та види політичних режимів. Політико-режимні характеристики політичної системи. Теорії демократії. Пряма та непряма демократія. Елітарна демократія. Консоціональна демократія. Керована демократія. Представницька демократія. Соціальна демократія. Індекси демократії та свободи. Авторитаризм як аналог демократії? Модернізований авторитаризм. Традиційний авторитаризм. Військовий авторитаризм. Корпоративний авторитаризм. Бюрократичний авторитаризм. Постколоніальний авторитаризм.

Тема 7. Соціальна еволюція та процеси будівництва держави.

Що таке держава? Стадії розвитку держави. Типологія держав. Держава як політична система. Держава як політичний інститут. Держава як політична форма організації простору. Рання держава, зріла держава і держава Модерну. Теорії виникнення та розвитку держави. Форми держави та форми державної влади. Функції держави. Війна як стимул виникнення держави. Влада в контексті держави: дисципліна й контроль. Теорія стаціонарного (осілого) бандитизму. Марксистське тлумачення держави. Держава крізь призму історичного інституціоналізму. Світсистемне розуміння держави. Форми державного устрою. Форми державного правління.

Розділ 3. Політична поведінка.

Тема 8. Політичні еліти та політичне лідерство.

Причини виникнення політичних еліт. Політична еліта й політична влада. Характерні особливості політичних еліт. Теорія еліт. Ідеї стосовно політичної еліти в роботах Г. Моска, В. Парето и Р. Міхельса. Трансформація та циркуляція політичних еліт. Залізний закон олігархії. Елітаризм як політологічний концепт. Олігархія, аристократія, плутократія, тимократія, демократія тощо як елітарні політичні режими.

Тема 9. Політична культура.

Що таке політична культура? Типологія політичної культури за Г. Алмондом та С. Вербою. Типологія політичної культури за Ф. Хьюнksom та Ф. Хікспурсом. Типологія політичної культури за У. Розембаумом. Функції політичної культури. Політична культура та політичний режим. Співвідношення політичної культури в демократичних та недемократичних політичних системах. Політична культура та політичні інститути. Інституціоналізація політичної культури.

Тема 10. Політичні ідеології.

Що таке ідеологія? Підходи до визначення ідеології: К. Маркс, Л. Альтюссер, Д. Лукач, С. Жижек, А. Грамші. Ідеологія як соціальний феномен та ідеологія як політичне явище. Ідеологія як практика. Ідеологія як сукупність ідей. Ідеологія як світосприйняття. Політична ідеологія та її функції. Особливості та структурні елементи політичної ідеології. Лібералізм. Консерватизм. Соціалізм. Дотичні політичні ідеології (анархізм, комунізм, фашизм, комунітаризм, лібертаріалізм тощо).

Тема 11. Партиїні системи, політична боротьба та вибори.

Різновиди партійних систем. Специфіка та функції партійних систем. Типології партійних систем. Класифікація партійних систем. Дослідження партійних систем у роботах М. Дюверже, В. Паретто. Партиїні системи та розколи в роботах С. Ліпсета й С. Роккана. Політичні колони та політичні партії в роботах А. Лейпхарта. Політичні партії та політичний режим. Політичні партії як політичні структури. Політичні партії як політичні інститути. Політичні партії як інструмент політичної культури.

Тема 12. Політичне врядування та політичні рішення.

Що таке політичне врядування. Державне управління та місцеве управління. Функції державного управління. Функції місцевого управління. Вертикальний та горизонтальний способи організації управління. Типи державного та місцевого управління. Європейська хартія місцевого управління. Політичні рішення. Структура та форми політичних рішень. Специфіка політичного рішення. Лобізм та корпоративізм. Формальні та неформальні практики у процесі прийняття політичних рішень. Політичне рішення в демократичних та недемократичних системах. Особливості прийняття політичних рішень в Україні.

Розділ 4. Світова політика та глобальне управління.**Тема 13. Міжнародні відносини крізь призму «політичного».**

Теорія міжнародних відносин. Політологічні підходи до визначення міжнародних відносин. (Нео)реалізм. (Нео)лібералізм. Конструктивізм. Світ-системний підхід. Комунітаризм. Світ-система Модерну та світ-система пост-Модерну. Сучасний стан міжнародних відносин. Роль глобальних лідерів та неформальних організацій в глобальному управлінні. Сучасні міжнародні конфлікти та їх вплив на світову політичну систему. Світова політика та тренди світової політики.

Тема 14. Міжнародні організації та глобальне управління.

Глобальне управління. Еволюція глобального управління. Роль міжнародних організацій у світовій політиці. ООН, НАТО, МАГАТЕ, НАФТА, БРІКС, АСЕАН, МЕРКОСУР, ЛАД та інші гравці світової політики. Роль неформальних об'єднань в міжнародних відносинах – клубні формати, саміти. Теорії трансформації міжнародних організацій. МО та військові конфлікти.

Тема 15. Сучасні політологічні дослідження.

Тренди сучасних політологічних досліджень. Від теорії до практики і навпаки. Індекси та рейтинги демократії, якості урядування, свободи слова тощо. Порівняльна політична наука. Міждисциплінарність та універсальність політичної науки. Математичні та соціологічні методи в політичній науці. Мікрополітика та макрополітика. Політична поведінка. Світова політологічна асоціація та її напрями досліджень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	Інд.	С. р.	л		п	лаб.	Інд.	С. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Політика як покликання і професія.												
Тема 1. Що таке політика? Гносеологічний потенціал політичної науки.	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 2. Від Аристотеля до Валлерстайна, або назад у майбутнє.	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 3. Влада, авторитет і легітимність.	8	2	2			4	8					8
Разом за розділом 1	24	6	6			12	28	2	2			24
Розділ 2. Інституційний та (світ)системний вимір політичної науки.												
Тема 4. Політичні інститути та інституційний підхід.	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 5. Політичні системи та системний аналіз.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 6. Політичний режим. Демократія vs авторитаризм.	14	4	4			6	10	1	1			8
Тема 7. Соціальна еволюція та процеси державотворення.	8	2	2			4	6					6
Разом за розділом 2	40	10	10			20	33	3	2			28
Розділ 3. Політична поведінка.												
Тема 8. Політичні еліти та політичне лідерство.	8	2	2			4	9	1				8
Тема 9. Політична культура.	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 10. Політичні ідеології.	10	2	2			4	10	1	1			8
Тема 11. Партійні системи, політична боротьба та вибори.	8	2	2			4	8					8
Тема 12. Політичне врядування та політичні рішення.	6	2	2			2						
Разом за розділом 3	38	10	10			18	37	3	2			32
Розділ 4. Світова політика та глобальне управління.												
Тема 13. Міжнародні відносини крізь призму політичного.	6	2	2			2	6					6
Тема 14. Міжнародні	6	2	2			2	8	1	1			6

організації та глобальне управління.												
Тема 15. Сучасні політологічні дослідження.	6	2	2			2	8	1	1			6
Разом за розділом 4	18	6	6			6	22	2	2			18
Усього годин	120	32	32			56	120	10	8			102

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політика як покликання і професія, або куди Макс Вебер подівав істину?	2
2	Сучасність як проекція Античності: парадигмальні зміни політики	2
3	Соціальні витоки політичної влади: жрець, солдат, купець і бюрократ	2
4	(Нео)інституційний вимір політичної науки	2
5	Системний аналіз та політичні системи	2
6	Множинність політичних режимів: від демократії до диктатури	2
7	Хто переможе в ХХІ столітті: демократія vs авторитаризм? (групова гра)	2
8	Держава та альтернативні форми політичної організації населення	2
9	Політичні еліти та політичне лідерство	2
10	Різноманітність політичної культури: чи існує вона взагалі?	2
11	Захищаємо власну ідеологію (групова гра)	2
12	Як створити власну партію: короткий довідник	2
13	Політичні рішення та лобізм	2
14	Макрополітика та глобальне управління	2
15	Створи власний індекс або рейтинг	2
16	Презентація дослідницьких проектів	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна/заочна)
1	Підготовка завдань для семінарських занять (доповіді, аналіз джерел та наукової літератури, виступи тощо)	16/30
2	Опрацювання навчального матеріалу	10/20
3	Контрольна робота у вигляді аналітичного есе	4/10
4	Індивідуальне завдання (дослідницький проект та його презентація)	16/32
5	Підготовка до групових ігор	10/10
	Разом	56/102

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання індивідуального завдання, яке виконується у формі групового дослідницького проекту із підготовкою презентації. Дослідницький проект – це аналітична робота, яка виконується групою студентів на обрану із запропонованих тем. Готується сама дослідницька робота в електронному форматі, а також презентація за результатами дослідження. Після чого проводиться обов'язковий захист дослідницького проекту командою на останньому семінарському занятті.

Напрямок дослідницького проекту «**Будуємо власну державу**». Студенти за принципом лотереї обирають один із варіантів побудови політичної форми: держава, місто-держава,

імперія, федерація або конфедерація. За обраною темою студенти готують комплексне дослідження з використанням теоретико-методологічної бази з політичної науки, які вони отримали протягом семестру. Дослідження повинне складатися з висвітлення основних елементів держави: політичної системи, політичних інститутів та структур, політичної ідеології, форми політичного та державного устрою, способів реалізації владних відносин тощо.

Дослідницький проект складається з двох частин: документу із викладом основного матеріалу та презентації, яка захищається під час семінарського заняття. Група студентів поділяється на команди, що обирають відповідний об'єкт дослідження. Проводиться групове дослідження із залученням теоретико-методологічної бази (концепції, моделі, теорії, підходи) та аналітичного матеріалу (індекси, рейтинги, публікації тощо). Формується сам дослідницький проект (оформлюється за зразком) і готується презентація. Під час публічного захисту команда коротко розповідає про свій проект, відповідає на питання викладача й аудиторії. Після ознайомлення викладача з усім комплектом проекту – оголошується оцінка.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Робота виконана на високому рівні. Описані необхідні структурні елементи, проведено порівняльне політологічне дослідження. Робота є логічною, послідовною, з викладом необхідного матеріалу. Використовуються концепції, моделі та підходи політичної науки, є міждисциплінарний підхід. Наявна презентація і проведений захист дослідницького проекту.	16-20 балів
Робота виконана на високому рівні. Наявні необхідні структурні елементи, проведено порівняльне політологічне дослідження. Робота є у більшості логічною, послідовною, з викладом необхідного матеріалу. Утім, використовується недостатня кількість концепцій, моделей або підходів. Наявна презентація і проведений захист дослідницького проекту, утім є плутанина у відповідях на запитання під час захисту.	11-15 балів
Робота виконана на середньому рівні. Виконані загальні вимоги до дослідницького проекту. Є презентація та відбувся захист проекту. Утім, слабка методологічна основа роботи, нечітке або нелогічне викладення матеріалу. При захисті роботи спостерігається слабке орієнтування студентів у власному проекті.	6-10 балів
Робота виконана на дуже слабкому рівні. Майже або зовсім не використані концепції, моделі та підходи політичної науки. Робота виконана з порушенням вимог, відсутня логічність та послідовність викладеного матеріалу. Відсутня презентація дослідницького проекту.	1-5 балів

7. Методи навчання

Навчальний курс «Політологія» організовано у формі лекційних занять з використанням мультимедійного забезпечення (презентація, фото- та відео-матеріали), а також у вигляді семінарських занять, на яких студенти виступають із доповідями або відповідають на питання викладача, беруть участь в групових іграх тощо. Окрім того навчальним планом передбачена контрольна робота, яка виконується студентами у вигляді аналітичного есе. Також передбачено виконання індивідуального завдання – групового проекту. Формою підсумкового контролю є письмовий іспит, який відбувається у зазначений час в період складання сесії студентами. Навчальним курсом також передбачений формат онлайн-навчання з використанням онлайн-платформ Zoom, Telegram, Google-classroom та GoogleMet.

Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Канал у Telegram/Zoom
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція Відеолекція	Google-classroom Google-classroom Zoom Zoom
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем	Telegram / Google-classroom Telegram Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Інтерактивні практичні завдання	Google-classroom Google-classroom
5. Оцінювання	Виконання екзаменаційної роботи Контрольна робота	Zoom/Google-classroom Google-classroom/Zoom
6. Рефлексія	Відповіді на рефлексивні питання	Zoom
7. Зворотній зв'язок	Чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем	Telegram / Google-classroom

8. Методи контролю

Методами контролю є перевірка засвоєння студентами лекційного матеріалу на семінарських заняттях шляхом їхньої самостійної підготовки. До такої підготовки відноситься опанування та засвоєння лекційного матеріалу, робота з джерелами та науковою літературою (статті, монографії або розділи монографій тощо).

Окрім того, передбачена контрольна робота, яка проводиться у вигляді письмової роботи – аналітичного есе на обрану студентом тему із запропонованих викладачем. Аналітичне есе повинно бути підготовлене відповідно до вимог та оцінюється за конкретними критеріями.

Підсумковим контролем є письмова екзаменаційна робота, яка складається із трьох запитань. Екзаменаційна робота оцінюється відповідно до конкретних критеріїв оцінювання.

Аналітичне есе.

Аналітичне есе – це контрольна робота, яка є обов'язковою для виконання студентом під час навчального курсу. Аналітичне есе повинне бути надруковане на комп'ютері й в електронному вигляді надіслане на електронну адресу викладача. Аналітичне есе повинно бути розміром від 5 до 10 сторінок формату А4, надруковане 12 розміром шрифту через інтервал 1,5. Під час підготовки аналітичного есе повинно бути опрацьовано та використано 5-10 наукових джерел (статті, монографії, інформаційні портали, джерела тощо).

Студент повинен використовувати в своїй роботі концепції, підходи, моделі або ідеї вчених політологів, соціологів, філософів, які згадувалися під час курсу або про які студент вирішив дізнатися самостійно. Необхідно використовувати дві концепції або два підходи, які якнайкраще розкривають сутність аналізованого питання, а також дають можливість для критичного сприйняття інформації та викладення власних ідей і думок.

Теми для аналітичного есе

1. TikTok для політики або політика для TikTok?
2. «Володар Перстнів» як спосіб реалізації демократії?
3. Місце політики в індустрії футболу: Роналду п'є кока-колу, а Мессі підтримує Трампа?
4. Місце політики в Голівуді: Харві Вайнштейн та Джонні Депп невинні?
5. Зустрілися якось в кафе Макс Вебер та Карл Маркс: про що вони сперечались?

6. Чи справді теорія модернізації виявилась невдалою?
7. Україна сьогодні: популізм, суверенізм, демократія або авторитаризм?
8. Модернізований авторитаризм: у чому його виключність?
9. Демократія сьогодні: що з нею відбувається?
10. Чи є місце політичній ідеології в сучасній Україні?
11. Антиутопія як проект майбутнього: чиповані люди проти роботів.
12. Колонізація Марсу: розширення демократії або встановлення диктатури?
13. Дарт Вейдер як еталон демократії: політичний устрій Галактичної імперії.
14. Політичний контекст фільму «Хай живе Цезар!» братів Коен.
15. «Банди Нью-Йорка» і залізний закон олігархії.
16. Як довести соціологу, що політологія – це наука?
17. Король Лев та проблема монархії в сучасному світі.
18. Гаррі Поттер і дари Модерну.
19. Disney і проблема тотальної толерантності.
20. Авторитаризм помер. Хай живе новий авторитаризм!
21. Політика – це покликання чи все ж професія?
22. Гра кальмара: політологічний аналіз та реалії життя.
23. Гра престолів як спосіб вивчення політичної науки.
24. Фентезі: влада, політика та ідеологія.
25. Чи може авторитаризм бути корисним?

Критерії оцінювання аналітичного есе

Відповідь є повною, розгорнутою, використовується лекційний матеріал, опрацьовані наукові джерела. Спостерігається розвиток авторської думки, цікаві ідеї та зауваження, критично осмислюється обрана тема.	4-5 балів
Відповідь є повною, розгорнутою, опрацьовані наукові джерела. Спостерігається розвиток авторської думки, є критичні зауваження з боку студента.	2-3 бали
Відповідь є неповною, частково розгорнутою. Наукові джерела є слабо опрацьованими. Відсутні критичні зауваження, проте спостерігається аналітичний потенціал.	0-1 бал

9. Схема нарахування балів

Навчальна дисципліна структурно поділяється на роботу на семінарських заняттях, підготовку доповідей та виступів, роботу над індивідуальним завданням, контрольну роботу у вигляді есе, а також екзаменаційну роботу.

- Підготовка до семінарських занять оцінюється, а також виступ на семінарському занятті оцінюється за шкалою від 0 до 2 балів.
- Підготовка до спеціальних семінарських занять (групових ігор) додатково оцінюється за шкалою від 0 до 5 балів.
- Контрольна робота у вигляді есе оцінюється за шкалою від 0 до 5 балів.
- Індивідуальне завдання у вигляді дослідницького проекту оцінюється за шкалою від 0 до 15 балів.
- Екзаменаційна робота (у письмовій формі) оцінюється за шкалою від 0 до 40 балів.

Разом за навчальний курс студент може максимально отримати 100 балів.

Підсумковий семестровий контроль (екзамен)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділи 1-4	Контрольна робота	ІНДЗ	Разом		
30	10	20	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Atchison, A. (2021). Political Science is for Everybody: An Introduction to Political Science. Toronto: University of Toronto Press.
2. Catlin, G. (2019). The Science and Method of Politics. Routledge.
3. Cramer, K. (2020). A Political History of Big Science: The Other Europe. Palgrave Macmillan.
4. Rhodes, R. & Hodgett, S. (2021). What Political Science Can Learn from The Humanities: Blurring Genres. Palgrave Macmillan.
5. Stadelmann, M. (2020). Political Science for Dummies. Needham: International Data Group.
6. Гелей, С., Ругар, С. (2019). Політологія. Київ: Центр навчальної літератури. 348 с.
7. Рудич, Ф. (2009). Політологія: Підручник. Київ: Либідь. 480 с.
8. Скиннер, К. (2018). Истоки современной политической мысли в 2-х томах. Москва: Издательский дом «Дело» РАНХиГС.
9. Хейвуд, Э. (2005). Политология. Москва: ЮНИТИ.
10. Хома, Н. (2000). Історія політичної думки України. Львів: Новий світ.
11. Шляхтун, П. (2010). Політологія: історія та теорія: Підручник. Київ: Центр учбової літератури. 472 с.
12. Штанько, В., Чорна, Н., Авксентьева, Т., Тіхонова, Л. (2007). Політологія: навчальний підручник. Київ: Інкос. 288 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Isaacs R., Frigerio A. (2019). Theorizing Central Asian Politics: The State, Ideology and Power. London: Palgrave Macmillan.
2. Piketty, T., Goldhammer, A. (2020). Capital and Ideology. Cambridge: Harvard University Press.
3. Агамбен, Дж. (2013). Что такое повелить? Москва: Издательство Грюндриссе.
4. Алмонд, Г., Верба, С. (2014). Гражданская культура. Политические установки и демократия в пяти странах. Москва: Мысль.

5. Альтюссер, Л. (2006). За Маркса. Москва: Праксис.
6. Аристотель. (1937). Политика. Москва: Государственное социально-экономическое издательство.
7. Баталов, Э. (2014). Американская политическая мысль XX века. Москва: Прогресс.
8. Бауман, З. (2004). Глобализация: последствия для человека и общества. Москва: Издательство «Весь мир».
9. Бек, У. (2001). Что такое глобализация. Москва: Прогресс-Традиция.
10. Бурдьё, П. (2016). О государстве: курс лекций в Коллеж де Франс (1989-1992). Москва: Издательский дом «Дело» РАНХиГС.
11. Вааль, Ф. (2007). Политика у шимпанзе: власть и секс у приматов. Москва: Издательство ВШЭ.
12. Валлерстайн, И. (2001). Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. СПб.: Издательство «Университетская книга».
13. Вебер, М. (1990). Избранные произведения. Москва: Прогресс.
14. Вебер, М. (2016). Хозяйство и общество. Очерки понимающей социологии. Москва: Издательство ВШЭ.
15. Волков, В. (2018). Государство или цена порядка. СПб.: Издательский дом ЕУСПб.
16. Гоббс, Т. (1991). Левиафан, или материя, форма и власть государства церковного и гражданского. Москва: Мысль.
17. Гринин, Л. (2007). Государство и исторический процесс. Эпоха формирования государств: общий контекст социальной эволюции при образовании государства. Москва: КомКнига.
18. Даль, Р. (2010). Полиархия: участие и оппозиция. Москва: Издательский дом ВШЭ.
19. Дерлугьян, Г. (2013). Как устроен этот мир. Наброски на макросоциологические темы. Москва: Издательство Института Гайдара.
20. Жижек, С. (1999). Возвышенный объект идеологии. Москва: ХЖ. 1999.
21. Коллинз, Р. (2009). Четыре социологических традиции. Москва: Территория будущего.
22. Кревельд, М. (2006). Рассвет и упадок государства. Москва: ИРИСЭН.
23. Куценко О. (2000). Суспільство нерівних. Класовий аналіз нерівностей в сучасному суспільстві: спроби західної соціології. Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна.
24. Лефевр, А. (2015). Производство пространства. Москва: Strelka Press.
25. Лукач, Д. (2003). История и классовое сознание. Исследования по марксистской диалектике. Москва: Логос-Альтера.
26. Луман, Н. (2001). Власть. Москва: Праксис.
27. Макнил, У. (2004). Восхождение Запада: История человеческого сообщества. Москва: Старклайт.
28. Манн, М. (2014). Власть в XXI столетии. Москва: Издательский дом «ВШЭ».
29. Манн, М. (2018). Источники социальной власти в 4 т. Т.1. История власти от истоков до 1760 года н.э. Москва: Издательский дом РАНХиГС.
30. Миллс, Ч. (2007). Властвующая элита. Москва: Директмедиа Пабблишинг.
31. Мишель, А. (2008). Идея государства. Критический опыт истории социальных и политических теорий во Франции со времени революции. Москва: Издательский дом «Территория будущего».
32. Негри, А., Хардт, М. (2004). Империя. Москва: Праксис.
33. Норт, Д. (2011). Насилие и социальные порядки. Концептуальные рамки для интерпретации письменной истории человечества. Москва: Издательство Института Гайдара.
34. Олсон, М. (2012). Власть и процветание: перерастая коммунистические и капиталистические диктатуры. Москва: Новое издательство.
35. Патнэм, Р. (). Чтобы демократия сработала. Гражданские традиции в современной Италии. Москва: Ad Marginem.

36. Рансьер, Ж. (2006). На краю политического. Москва: Праксис.
37. Тилли, Ч. (2009). Принуждение, капитал и европейские государства. 990–1992 гг. Москва: Территория Будущего.
38. Токвиль, А. (1992). Демократия в Америке. Москва: Прогресс.
39. Фуко, М. (2010). Рождение биополитики. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1978-1979 гг. СПб.: Наука.
40. Фуко, М. (2011). Безопасность, территория, население. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1977-1978 гг. СПб.: Наука.
41. Хархордин, О. (2002). Понятие государства на четырех языках. Москва: Летний сад.
42. Шмитт, К. (2016). Понятие политического. СПб.: Наука.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. CrashCourse – <https://www.youtube.com/user/crashcourse/videos>
2. ПостНаука – <https://www.youtube.com/c/postnauka/videos>
3. Duke University Department of Political Science – <https://www.youtube.com/c/DukeUniversityDepartmentofPoliticalScienceDurham/videos>
4. YaleCourses of Political Philosophy – <https://www.youtube.com/watch?v=xhm55mIdSuk&list=PLp-cIkvQ88-3DJkwB4iUnoHP7mUG6jFsA>
5. ResearchGate – <https://www.researchgate.net/>
6. GoogleScholar – <https://scholar.google.com/>
7. Журнал «Логос» – <https://logosjournal.ru/home/>
8. НБУ імені В. Вернадського – <http://www.nbu.gov.ua/>
9. Scopus – <https://www.scopus.com>

ПИТАННЯ ДЛЯ ІСТИПУ

1. Що таке політика? Політика як професія, політика як мистецтво, політика як дискурс.
2. Теорії походження політики та основні концепції політичної науки.
3. Policy, Politics, Polis: специфіка, особливості, метаморфози.
4. Політика в роботах Аристотеля, Платона і Цицерона.
5. Політика в роботах Середньовічних філософів.
6. Політика в розумінні Макса Вебера, Карла Маркса та Карла Шмітта.
7. Політичні системи: особливості, функції, специфіка.
8. Політичні інститути та політичні процеси: у чому відмінність?
9. Інституційний підхід у політичній науці.
10. Ч. Тіллі, В. Макніл та М. Кревельд про роль війни та насильства у виникненні держави.
11. Що таке політична влада? М. Фуко та народження біополітики.
12. Світ-системний підхід у політичній науці.
13. Політичні партії: специфіка, типологія, функції.
14. Демократія: форми, специфіка, особливості.
15. Авторитаризм: типи та форми.
16. Політична культура за Г. Алмондом і С. Вербою.
17. Політична культура в роботах Р. Патнема.
18. Що таке політична ідеологія? Опишіть основні політичні ідеології.
19. Визначення ідеології за Л. Альтюссером та С. Жижеком: у чому відмінність?
20. Що таке держава та які її головні риси?
21. Рання держава та держава Модерну: у чому відмінність?
22. Політичні еліти в роботах В. Паретто, Р. Міхельса.
23. Розкрийте сутність теорії суспільного вибору.
24. Що таке глобальне управління та які його особливості.
25. Політичні рішення та лобізм.
26. Опишіть основні підходи в теорії міжнародних відносин.
27. Соціальні витоки політичної влади за М. Манном.
28. Що таке політичний режим та які його особливості?
29. Опишіть основні теорії демократії.
30. Роль політики в сучасній культурі: кіно, література, спорт, музика.
31. Назвіть сучасні тренди в політологічних дослідженнях.
32. Індeksi та рейтинги: яка специфіка та у чому їхня пастка?
33. Державне управління та місцеве самоврядування.
34. Лібералізм та консерватизм: у чому різниця?
35. Соціалізм та його види.
36. Модернізований авторитаризм: приклади, специфіка, особливості.
37. Партійні системи за класифікацією М. Дюверже.
38. Теорія розколів С. Ліпсета і С. Роккана.
39. К. Шмітт і його розуміння політики та політичного.
40. Політична система в розумінні Д. Істона та Т. Парсонса.
41. Міжнародні організації та їхня роль в глобальній політиці.
42. Вирішення конфліктів крізь призму міжнародних організацій.
43. Глобальне управління та неформальна світова політика.
44. Сучасні тренди політичних досліджень: назвіть основні з них.
45. Політичне управління та державне врядування.
46. Політичні партії та політичні організації: специфіка та особливості.
47. Трансформація політичних інститутів в Україні за період незалежності.
48. Політичні ідеології в сучасному світі.
49. Глобальні політичні проблеми та їх вплив на соціальні процеси.
50. Політика сьогодні: міф, реальність або закономірність?

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Відповідь характеризується повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; творчим креативним підходом; розгорнутими та закінченими думками; послідовністю, логічністю викладення думок.	31-40 балів
Відповідь характеризується повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням невідповідностей у викладі матеріалу; помилками при відповідях на питання.	16-30 балів
Відповідь характеризується слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням деяких помилок у відповідях на питання, нелогічністю та неточністю викладення матеріалу.	6-15 балів
Відповідь характеризується дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання.	0-5 балів